

**RADVILIŠKIO R. SIDABRAVO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL SIDABRAVO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2025 m. birželio 27 d. Nr. V1-174
Sidabras

Vadovaudamasi Radviliškio rajono savivaldybės mero 2025 m. birželio 26 d. potvarkiu Nr. M-332 (2.5.E) „Dėl pritarimo Radviliškio rajono savivaldybės švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo programoms“ 1.9 punktu,

t v i r t i n u Sidabravo pagrindinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programą (pridedama).

Direktorius

Ligita Navickienė

PRITARTA

Radviliškio rajono savivaldybės mero
2025 m. birželio 26 d.
potvarkiu Nr. M-332 (2.5.E)

PATVIRTINTA

Radviliškio r. Sidabravo pagrindinės
mokyklos direktoriaus
2025 m. birželio 27 d.
įsakymu Nr. V1-174

**RADVILIŠKIO R. SIDABRAVO PAGRINDINĖS MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

Sidabras, 2025 m.

TURINYS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)	3
1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės	4
1.3. Vaikai ir jų poreikiai	4
1.4. Tėvų (globėjų/rūpintojų) ir vietos bendruomenės lūkesčiai	6
1.5. Regiono ir įstaigos savitumas	6
II SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	7
III SKYRIUS. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI.....	8
IV SKYRIUS. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS	10
V SKYRIUS. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS	26
VI SKYRIUS NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI	29

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Darželyje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas, kuris nulemia ugdymo inovacijų įgyvendinimo kryptį. Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais, todėl tikime, jog kiekvienas vaikas yra unikalus, be galo kūrybiškas ir jo potencialas turi būti atrastas kuo ankstesniame amžiuje tolimesniam jo tobulėjimui. Darželyje mokytojas pasitiki vaiko natūraliomis galiomis augti ir ugdytis, sudaro sąlygas prigimtinėms galioms plėtotis, pripažįsta ir gerbia skirtybes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų individualumui. Vaikų ugdymuisi sudaromos galimybės jausti, liesti, tyrinėti, atrasti, pažinti, norėti daugiau, siekti, žavėtis, gerbti, mokėti nurimti. Mokytojas paremia vaikų iniciatyvas, parinkdami jiems aktualų turinį ir veiklas. Vaikams aktyviai veikiant integruojamas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis ugdymasis. Kiekvienas vaikas aktyviai mokosi, daugelį dalykų atranda pats, savu būdu ir laiku.

Ikimokyklinis amžius yra labai svarbus žmogaus gyvenimo tarpsnis, nes šiuo laikotarpiu vyksta intensyvus biologinis vaiko smegenų brendimas, sąlygojantis vaiko prigimtinių galių sklaidą, fizinę, kognityvinę, emocinę, socialinę jo raidą bei lemiantis vaiko mokymosi mokykloje ir tolimesnio gyvenimo sėkmę. Vaikams turi būti keliami pamatuoti reikalavimai, suteikta galimybė ugdytis taip, kad būtų maksimalizuota ugdymo(-si) sėkmės galimybė. Suaugusiojo vaidmuo – padėti vaikams nugalėti kliūtis tobulėjimo kelyje. Šiuolaikinis ugdymas grindžiamas supratimu, kad ugdymas(-is) yra konstruktyvi paties individo veikla, sudarant jam ugdymo(-si) sąlygas bei suteikiant paramą. Vaikai ugdomi, remdamiesi sukaupta patirtimi, įgūdžiais bei jiems būdingais pasaulio pažinimo ir mokymosi būdais. Pedagogas privalo parinkti tokius ugdymo metodus, kurie tenkintų individualius vaiko poreikius.

Vaikystė – tai asmenybės psichinių, dvasinių ir fizinių galių formavimosi laikotarpis. Tai gražiausias ir dažnai geriausias žmogaus gyvenimo laikotarpis, kupinas emocijų, ieškojimų ir atradimų, neužmirštamų minučių ir įspūdžių. Kiekvienas vaikas – unikali asmenybė, kuri geriausiai vystosi tada, kai pati renkasi informacijos kaupimo būdą. Todėl kiekvienam vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Jis turi galimybę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus bei nuotaiką.

Vaiko tobulėjimas siejamas su natūralia, spontaniška jo sklaida, laikant vaikiškumą itin vertinga savybe, ypatingą reikšmę suteikiant vaikų bendruomenei, kaip aplinkai, kurioje labiausiai reiškiasi vaiko savivoka ir vyksta savaiminis socialinės kognityvinės patirties kaupimas. Šiuo atveju vaikams nėra primetamos suaugusiųjų bendruomenei būdingos veiklos ir elgesio taisyklės, palaikomi unikalūs „vaikiški“ mokymosi būdai. Visokeriopai skatinama ankstyvoji vaikų draugystė, gebėjimas dirbti grupelėmis, kooperuotis, bendradarbiauti, veikti bendrai ir individualiai. Vaikas aktyvus ir nenurimstantis, kupinas naujos energijos ir nuolat siekiantis pasinerti į pažinimo paslaptis. Jis mokosi būti suaugęs, savarankiškas, mokosi elgtis su artimaisiais, gyvąja gamta. Vaikas toks pat žmogus kaip ir mes, suaugusieji, tik jis dar mažas, tik jo emocijos stipresnės, įspūdžiai gilesni, vidinis pasaulis spalvingesnis bei tyresnis ir nepalyginti turtingesnis negu suaugusiųjų. Susitarimas tarp vaikų ir suaugusiųjų bei kartu kuriamos taisyklės padeda formuoti atsakomybės jausmą. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visose veiklose, palaikoma jo iniciatyva, išklausoma vaiko nuomonė.

1.2. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Mokyklos vertybės atliepia esmines universalaus dizaino mokymuisi (toliau UDM) prieigos nuostatas, todėl vaikų ugdymasis grindžiamas tokiomis požiūrio į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko gerovė;
- vaiko orumas;
- saviraiškos laisvė;
- lygiavertis dalyvavimas;
- lygiateisiškumas ir teisingumas;
- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei;
- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas;
- kultūrinis tapatumas.

1.3. Vaikai ir jų poreikiai

Mokykloje ugdomi skirtingos asmeninės patirties, socialinės padėties, kultūros, įvairių unikalių poreikių vaikai nuo 2 iki 6 metų. Programoje vadovaujama universalaus dizaino mokymui(si) gairėmis, kurios užtikrina pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių: žaidimo, saugumo, draugysčių, komunikavimo, pažinimo džiaugsmo, kūrybinės saviraiškos bei aktyvaus judėjimo, tenkinimą ir turtinimą; sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius taip pat atsirandančius ir dėl išskirtinių gebėjimų.

- Žaidimo – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Mokytojai, nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje įsitraukdami į žaidimus, padeda vaikui augintis žaidimo gebėjimus;

- Saugumo – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Mokytojai, ugdydami vaikus, rūpinasi ne tik užtikrinti vaikų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukia į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu;

- Draugysčių – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, paramą, turėti draugų. Mokytojai kuria ugdymo(si) aplinką, kuri skatina vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge;

- Komunikavimo – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu ir kt.). Mokytojai sudaro sąlygas vaikams išbandyti įvairias komunikavimo priemones ir atrasti pagarbaus bei veiksmingo bendravimo būdus;

- Pažinimo džiaugsmo – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Mokytojai skatina vaikus kurti ir perkurti savo teorijas apie pasaulį, taikant ugdymo(si) procese įgytas patirtis;

- Kūrybinės saviraiškos – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Mokytojai kuria spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybes, palankias atsiskleisti vaikų interesams ir gabumams.

- Unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymo(si) poreikiai.

- „Čia ir dabar“ momento poreikis - tik atsižvelgiant į dabarties situaciją galima efektyviai grįsti ugdymą ir prisitaikyti prie vaikų poreikių.

- Darnus perėjimas nuo šeimos į ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą(si).

Mokykloje užtikrinamas sklandus perėjimas nuo šeimos aplinkos į ikimokyklinį bei priešmokyklinį ugdymą, padedant vaikui prisitaikyti prie naujų ugdymosi etapų ir aplinkų. Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėju ir pažįstu plinką, Kuriu ir išreiškiu) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

Gabūs vaikai pasižymi individualiais gebėjimais bei savybėmis, lemiančiais mokymosi sėkmę ir didelius laimėjimus intelektualinėje, kūrybinėje ar kitoje veikloje. Vaikas gali pasižymėti aukšto lygio bendraisiais gebėjimais, kurių reikia ne vienos, o daugelio rūšių veiklai atlikti, ir specialiais gebėjimais, kurių reikia tam tikrai veiklai atlikti (dainuoti, šokti, kurti eiles, pasakojimus). Gabių vaikų ugdymosi poreikiai:

- Poreikis būti pripažintam, pastebėtam. Gabūs vaikai jautriai stebi aplinkinius, vertina jų požiūrį į save ir savo veiklos rezultatus. Jei aplinkiniai pastebi jų gabumus ir atkreipia dėmesį į jų veiklą bei jos rezultatus, vaikai jaučiasi priimami ir gerbiami.

- Poreikis ilgam įsitraukti į sudėtingą veiklą pagal savo polinkius. Gabiems vaikams nepatinka kasdienė rutina, jie nuobodžiauja, jeigu grupėje siūloma veikla atitinka tik vidutinių gebėjimų vaiko galimybes, jeigu nėra sąlygų ilgam pasinerti į mėgstamą veiklą.

Vaikai, gyvenantys socialinės atskirties ir skurdo sąlygomis, patiria ir materialinių, ir dvasinių, ir emocinių išteklių, reikalingų išgyventi, sėkmingai ugdytis bei vystytis, stygių. Nuo skurdo vaikai kenčia ne tik čia ir dabar, skurdas turi ilgalaikes pasekmes. Todėl ikimokyklinio ugdymo auklėtojai labai svarbu suprasti šiuos socialinės atskirties ir skurdo aplinkoje gyvenančių vaikų poreikius bei jiems padėti.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, kurių raida vienoje ar keliose srityse, lyginant su kitais vaikais, pasižymi savitumu, lėtesne veiklos sparta, didesniu judrumu, kalbos, vaizdo suvokimo ypatumais, reikalauja šalia įprastų ugdymo būdų ieškoti kitokių ugdymo metodų, individualaus ir/ar kitokio ugdymo organizavimo, ugdymo aplinkos pritaikymo. Tokių ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo tikslas iš esmės yra toks pat kaip ir vaikų, neturinčių raidos sutrikimų: išmokyti būti kiek galima savarankišku, įgyti mokėjimo mokytis gebėjimų, lavinti turimus gebėjimus. Ikimokyklinio ugdymo programa taikoma atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius gebėjimus ir jais remiantis, numatomos tolimesnės ugdymo(-si) galimybės. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikui keliami ugdymo tikslai gali ir nesiskirti nuo kitiems grupės vaikams keliamų tikslų. Svarbu nelyginti vaiko ugdymosi pasiekimų su bendraamžių, neturinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, pasiekimais. Jo pasiekimus galima lyginti tik su ankstesniais jo paties pasiekimais. Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio vaiko ugdymas – nuolatinis bendravimas su vaiko tėvais (globėjais/rūpintojais), nes geriausių rezultatų pasiekama, kai visi pagalbą vaikui teikiantys asmenys derina ugdymo metodus, laikosi nuoseklumo, pasirenka tinkamą tempą, derina veiksmus. Svarbu atpažinti ir tenkinti vaiko specialiuosius poreikius taip, kad vaikas jaustųsi visavertis. Mokykloje teikiama profesionali, savalaikė logopedo, specialiojo pedagogo pagalba vaikams, turintiems kalbos ir komunikacijos sutrikimų.

Įstaigoje tenkinami vaikų fiziniai, socialiniai, saugumo ir emociniai poreikiai. Ugdymas orientuojamas į vaikų poreikių žaisti, eksperimentuoti, patirti, atrasti, aktyviai reikštis įvairiomis

meninėmis priemonėmis, būti pastebėtiems ir pripažintiems tenkinimą. Tėvus ir pedagogus vienija bendras tikslas – vaiko gerovė.

1.4. Tėvų (globėjų/rūpintojų) ir vietos bendruomenės lūkesčiai

Tėvai (globėjai/ rūpintojai) – svarbiausi vaikų ugdytojai. Jie yra atsakingi už vaiko gerovę, sveikatą ir kokybišką ugdymą. Ikimokyklinio ugdymo grupių paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų/rūpintojų) lūkesčius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai/rūpintojai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, projektuose. Su tėvais (globėjais/rūpintojais) tariamasi dėl vaiko ugdymo(si) tikslų, švietimo pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Apibendrinus tėvų (globėjų/rūpintojų) lūkesčius, ugdymo(si) procese svarbiausia: veikimas situacijose, kupinose žaismingumo, nuotykių, atradimų; asmeninė kiekvieno vaiko ūgtis; teigiamas mikroklimatas; kompetentingi pedagogai; bendradarbiavimas; ugdymosi aplinkos praplėstos už darželio ribų. Siekdamas užtikrinti bendruomenės lūkesčius, darželis aktyviai dalyvauja įvairiuose projektuose, bendruomenės organizuojamose veiklose.

Tėvams (globėjams/rūpintojams) nuolatos teikiama informacija apie įstaigos darbo organizavimą, jos veiklos tikslus, uždavinius, ugdymo(-si) turinį, jie skatinami dalyvauti ugdymo procese – teikti siūlymus dėl ugdymo organizavimo, organizuoti ekskursijas, asistuoti auklėtojais, talkinti organizuojant šventes ir pramogas, formuoti grupės aplinką. Nuolatinis ryšys naudingas visai Mokyklos bendruomenei: tėvams (globėjams/rūpintojams), pedagogams, vaikams. Užtikrinamas vaikų pasirengimas ugdymui(-si) priešmokyklinio ugdymo grupėje. Tėvams (globėjams/rūpintojams) sudaromos sąlygos integruotis į darbo rinką.

1.5. Regiono ir įstaigos savitumas

Sidabravo miestelis įsikūręs 13 km į pietryčius nuo Šeduvos, kairiajame Nevėžio intako Kiršino krante. Seniūnija ribojasi su Panevėžio rajonu, iki rajono centro Radviliškio yra 35 km. Sidabravo seniūnijos centras – Sidabravo miestelis. Didžiausios seniūnijos gyvenvietės: Sidabravo miestelis, Beinoravos kaimas, Vadaktų kaimas, Dapšionių kaimas, Birželių kaimas, Praščiūnų kaimas.

Mokykla – atvira visuomenei: bendrauja su rajono bendrojo ugdymo mokyklomis, ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, švietimo, kultūros, sveikatos priežiūros, sporto, teisėsaugos, vaiko teisių ir kitomis institucijomis. Mokykloje dirba išsilavinę ir kvalifikuoti pedagogai, gebantys keistis, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys, gebantys pagrįsti savo veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityviąją darbo patirtį. Įstaigoje vyrauja pagarba ir pasitikėjimas, aiškūs susitarimai tarp mokinių ir mokytojų. Mokyklos veikla grindžiama bendruomenės narių geranorišku ir mandagiu bendravimu bei bendradarbiavimu. Mokykla, organizuodama savo veiklą, atsižvelgia į tėvų lūkesčius bei pageidavimus.

Ugdymo(si) programa praturtinta įvairiomis pedagoginėmis strategijomis, siekiant pritaikyti ugdymą kiekvieno vaiko poreikiams ir interesams: **M. Montessori pedagoginė sistema** skatinamas

vaikų savarankiškumas, praktiniai įgūdžiai ir savarankiškas mokymasis per specialiai parengtą aplinką ir priemones; **„Geros pradžios“ metodika** pabrėžiama ankstyvojo ugdymo svarba, kuriama saugi ir palanki aplinka, kur vaikai gali mokytis per žaidimą ir patirtinę veiklą; **Visuminiu kūrybiniu ugdymo metodu** skatinamas kūrybiškumas ir meninė saviraiška, integruojamos įvairios meninės veiklos į kasdienį ugdymą; **STEAM** (gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, meninio ir matematinio) ankstyvojo patirtinio ugdymo koncepcija, kuri integruojama per kasdieninę rutiną, žaidimus, patirtinę veiklą, pačių ir socialinių partnerių organizuojamus projektus; vaiko socialinė ir emocinė sveikata ugdoma vykdant socialinio emocinio ugdymo programą **„Siautukai“**.

Mūsų ugdymo programa grįsta **„Reggio Emilia“** pedagogikos principais, kurie skatina vaikų kūrybingumą, smalsumą ir savarankišką tyrinėjimą. Vaikai mokosi taikant meninę raišką, eksperimentus ir įvairias išraiškos priemones – piešimą, lipdymą, vaidybą, muziką. Mokytojas – ne žinių perteikėjas, o vaikų ugdymo palydovas, padedantis jiems atrasti atsakymus į rūpimus klausimus.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės. Ikimokyklinio ugdymo grupėse ugdymosi ir priežiūros vienovė yra itin svarbi siekiant užtikrinti harmoningą vaikų vystymąsi. Tai apima tiek pedagoginį, tiek emocinį vaikų ugdymą.

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociakultūrinio kryptingumo principas. Ugdydamas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdydamas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilu įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmis atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo **tikslas** – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Veiklos vykdomos pagal išgrynintus vaiko gebėjimus. Veiklos vykdomos su socialiniais partneriais. Tėvai (globėjai/rūpintojai) - ugdymo(si) proceso dalyviai. Vadovaujantis Reggio Emilia pedagogika, ugdymas orientuojamas į vaikų aktyvų dalyvavimą, saviraišką ir tyrinėjimą per patirtį. Aplinka laikoma „trečiuoju pedagogu“, skatinančiu vaikų kūrybiškumą ir bendradarbiavimą.

Programoje, keldama uždavinius tikslui pasiekti, mokykla numato lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatina tiksle nusakytų vaikų galių auginimą ir padeda vaikams tapti: pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabiliems, lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, sėkmingai besimokantiems. Netradicinės ugdymo(si) aplinkos kuriamos per inovatyvias ir STEAM veiklas.

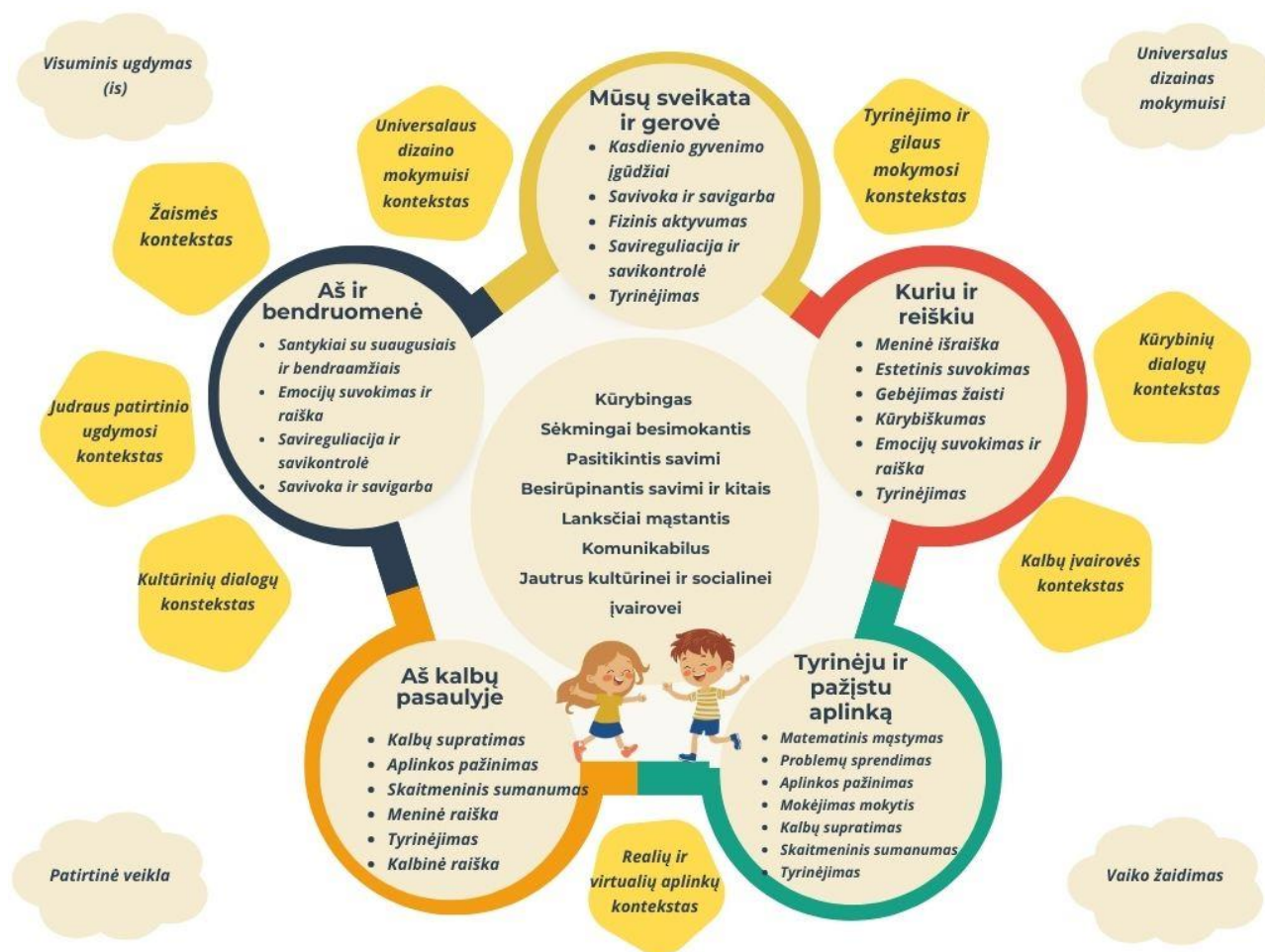
Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant saugią, ugdymą(si) skatinančią aplinką, yra keliami tokie **uždaviniai**:

1. kurti lėtąjį ugdymą(si) ir tyrinėjimą skatinančius kontekstus, siekiant suteikti vaikams pasimėgavimo ugdymo(si) procesu jausmą, palengvinti ugdymo(si) procesą bei sėkmingai įtraukti visus vaikus į veiklą;
2. taikyti universalaus dizaino mokymuisi prieigą, kaip visų vaikų ugdymo(si) sėkmės prielaidą;
3. atpažinti kiekvieno vaiko prigimtines galias bei ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos;
4. į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame visuminiame ugdymo(si) procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojo sąveika grindžiamas pedagogines strategijas, ugdymo(si) priemones, taip sukuriant lanksčią ir ugdymą(si) stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką ir kontekstus;
5. organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio ugdymo(si) metodus (tyrinėjimus, išvykas ir kt.), pripažįstant žaismę ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip pagrindinę ugdymo(si) formą;

6. siekiant užtikrinti sėkmingą kiekvieno vaiko ugdymo(si) procesą, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais);

7. kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su šeima, švietimo pagalbos specialistais ir kitais Darželio darbuotojais bei socialiniais partneriais.

Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai – tai nuosekliai vaiko raidos ir ugdymo(si) proceso metu įgyjami bei tobulinami pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios, supratimas ir gebėjimai. Pasiekimus struktūruojame į didesnius blokus pagal ugdymo sritis, atsižvelgdami į vaiko galias bei mūsų įstaigos specifiką ir prioritetines kryptis, kurios vaizdžiai pateikiamos darželio konceptualaus ugdymosi modelyje (1 paveikslas).

1 pav. Mokyklos ikimokyklinio ugdymo konceptualus ugdymo(si) modelis.

Šis modelis apima vaiko galias, ugdymo sritis ir kontekstus, siekiant sukurti lanksčią, visapusišką aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti pagal savo poreikius ir gebėjimus. Modelio centre yra vaikas ir jo 7 plėtojamos galios, kurioms pritaikytos visuminio ugdymo(si) sritys, užtikrinančios asmenybės augimą. Mokytojas, siekdamas ugdyti vaikus, kuria ugdymo kontekstus tiek grupėje, tiek lauke, taip pat netradicinėse aplinkose. Tai skatina ugdymą, apimančią ne tik akademinius, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius aspektus, leidžiančius vaikui vystytis harmoningai.

IV SKYRIUS

UGDymo(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas *visuminiu ugdymu* – ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą; *universalium dizainu mokymuisi* – siekiama užtikrinti vaikų skirtumų pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; pagrindine vaikų veikla *žaidimu* ir kita patirtine veikla (pajausti, tyrinėti, kurti, dalintis). Šie elementai sudaro tvirtą pagrindą vaikų visapusiškam ugdymui(si), siekiant harmoningo emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi.

Ugdymui(si) naudojami metodai:

- **Žaidimai kaip mokymosi pagrindas** – žaidimai apima savarankišką veiklą, sensomotorinius tyrinėjimo žaidimus, didaktinius žaidimus ir kūrybinį žaislingumą. Jie ugdo vaikų gebėjimus ir skatina natūralų mokymąsi.
- **Tyrinėjimas ir eksperimentavimas** – vaikai skatinami aktyviai tyrinėti aplinką, kelti klausimus ir ieškoti atsakymų per eksperimentus. Šis metodas suteikia vaikams galimybę atrasti pasaulį savo tempu.
- **Stebėjimas** – per stebėjimą vaikai susipažįsta su aplinka, reiškiniiais ir socialinėmis situacijomis, įgydami naujų įžvalgų apie pasaulio sąryšius.
- **Pokalbiai ir diskusijos** – grupinės diskusijos skatina išsakyti savo nuomonę, klausytis kitų ir mokytis spręsti problemas kartu. Tai padeda ugdyti bendravimo įgūdžius ir socialinį sąmoningumą.
- **Projektinė veikla** – projektai sujungia planavimą, kūrybinius eksperimentus, refleksiją ir idėjų mainus. Šis metodas stiprina vaikų savarankiškumą, bendradarbiavimą ir kūrybingumą.
- **Refleksija** – vaikai mokosi analizuoti savo veiklą, apmąstyti pasiektus rezultatus ir planuoti tolesnius veiksmus. Refleksija stiprina savimonę ir atsakomybę už savo mokymąsi.
- **Kritinio mąstymo metodai** – metodai, tokie kaip „minčių lietus“, problemų sprendimas ir idėjų generavimas, ugdo vaikų gebėjimą mąstyti savarankiškai, spręsti problemas ir taikyti kūrybinius sprendimus.
- **Pažintinės išvykos ir ekskursijos** – veiklos už ugdymo įstaigos ribų padeda vaikams išplėsti akiratį ir įgyti naujos patirties. Išvykos organizuojamos taip, kad būtų įtraukti visi vaikai.
- **Reggio Emilia ugdymo elementai** – aktyvinami pojūčiai ir kūrybiškumas naudojant smėlio ir vandens žaidimus, garsų tyrinėjimą ir gamtos elementų pažinimą.
- **Naratyvinis žaidimas** – vaikai kuria istorijas, vaidina personažus ir improvizuoja situacijas, kas ugdo vaizduotę, socialinius įgūdžius bei emocinį intelektą.
- **Judrieji žaidimai** – aktyvi veikla skatina fizinį aktyvumą, bendradarbiavimą ir grupinę dinamiką, ugdant vaikų fizinius bei socialinius gebėjimus.
- **IT integracija mokymui(si)** – naudojamos interaktyvios technologijos, tokios kaip kompiuteriniai žaidimai ir programos, padedančios ugdyti skaitmeninius įgūdžius ir loginį mąstymą.
- **Emocinio intelekto ugdymas** – veiklos, padedančios vaikams atpažinti, suprasti ir valdyti savo emocijas bei empatiškai reaguoti į kitų jausmus. Šis metodas stiprina vaikų emocinę brandą ir bendravimo įgūdžius.

- **Gamta kaip mokymosi aplinka** – veiklos lauke, kur vaikai tyrinėja gamtą, atranda jos dėsnius ir mokosi ekologinės atsakomybės. Šis metodas ugdo vaikų sąmoningumą apie aplinką ir skatina mokytis per praktinę patirtį.

- **Muzikinio ugdymo metodai** – dainavimas, ritmika, šokis, grojimas instrumentais ir muzikos klausymasis, kurie padeda vaikams lavinti klausą, koordinaciją ir kūrybiškumą.

- **Darbas grupėmis** – vaikų bendradarbiavimą skatinančios veiklos, kurių metu jie dirba kartu, sprendžia problemas ar įgyvendina bendrą projektą. Tai padeda ugdyti komandinio darbo ir socialinius įgūdžius.

Ugdymo(si) aplinka yra neatsiejama ikimokyklinio ugdymo turinio sudedamoji dalis, padedanti skatinti visapusišką vaiko raidą ir siekti ikimokyklinio ugdymo programos tikslo įgyvendinimo. Vaikas turi visas reikalingas ugdymo priemones ir galimybes tiek žaidimams, tiek aktyviam dalyvavimui veiklose. Grupės aplinka yra kuriama atsižvelgiant į vaikų individualius poreikius, gebėjimus ir amžių. Siekiama, kad aplinka būtų saugi, jauki ir lanksti, kurios organizavimas skatintų vaikų kūrybiškumą, smalsumą ir pažinimo gebėjimus. Priemonės yra išdėstytos taip, kad vaikai galėtų jas laisvai pasiekti ir naudoti savarankiškai. Taip pat labai svarbi švara erdvėje su tinkama įranga bei priemonėmis vaikų sveikatai apsaugoti. Ugdymo(si) erdvės yra lengvai pritaikomos skirtingoms veikloms ir vaikų interesams. Grupės aplinkoje yra įvairių ugdančių priemonių pritaikytų ir berniukams, ir mergaitėms. Pedagogas atsakingai parenka ir patogiai išdėsto ugdymo priemones įvairioms ugdymo(si) sritims, taip pat ieško ir taiko inovatyvius metodus, kad ugdymo(si) aplinka būtų kuo įvairesnė ir patrauklesnė vaikams. Ugdymo(si) sritims ugdymo priemonės parenkamos taip, kad atitiktų vaiko amžių, individualius gebėjimus, būtų pritaikytos skirtingiems vystymosi etapams, kurios padėtų vaikui tenkinti motorikos, pažinimo ir emocinius poreikius, skatinti norą žaisti, bendrauti su kitais, tyrinėti ir pažinti aplinką, ugdyti smalsumą, eksperimentavimo įgūdžius, kūrybiškumą bei saviraišką. Aplinka pritaikyta visiems vaikams, įskaitant tuos, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių. Ugdymo(si) aplinka yra padalinta į įvairias erdves: kūrybinę, skaitymo, žaidimo, ramybės. Sudaromos galimybės vaikams ir veikti, ir ilsėtis.

Pedagogas stebi vaikų interesus ir reguliariai atnaujiną bei pritaiko grupės aplinką, kad ji skatintų vaikų smalsumą ir norą tyrinėti. Vaikų veiklai, žaidimams, bendravimui, sudaromos sąlygos ne tik grupėje. Įstaigoje yra salės, kurios pritaikytos meninei ir sportinei veiklai, sensorinis kambarys, kuriame vaikai gali nusiraminti stimuliuojant įvairius pojūčius. Lauko erdvė darželyje yra dar viena svarbi ugdymo(si) dalis. Yra įkurtos edukacinės erdvės: lauko klasė, futbolo ir krepšinio aikštelė su minkšta danga, žaidimų aikštelė. Vaikai erdves gali laisvai keisti, pritaikyti savo sumanymams, žaidimams ar kitai veiklai. Aplinkoje yra pakankamai įvairių ugdančių priemonių. Vaikams žaisti, bendrauti, sudaromos sąlygos ir už darželio ribų. Panaudojamos ir kitos įstaigos patalpos, koridoriai, laiptinės.

Ugdymo (si) aplinkoje vaikas jaučia suaugusiojo dėmesį, paramą, globą, meilę. Vaikui nuolat demonstruojama, kad jis čia yra laukiamas (kortelės su vaikų vardais, simboliais rūbinėje, prausykloje, aplankai su vaikų darbais). Kiekvienas vaikas turi galimybę turėti savo asmeninį daiktą grupėje. Aplinkos kuriamos taip, kad vaikas juose jaustųsi svarbus, lengvai galėtų ją keisti ir pritaikyti savo žaidimams, laisvai judėtų, o pedagogas bet koku atveju galėtų matyti bei girdėti vaiką. Ugdymo (si) aplinka taip pat skatina vaikų kūrybiškumą ir savarankiškumą. Organizuojamos veiklos, kurios leidžia vaikams laisvai reikšti savo jausmus, idėjas, taip stiprinant jų pasitikėjimą savimi. Pedagogai dirbantys grupėje taip pat prisideda prie palankios aplinkos vaikui, palaikydami atvirus pokalbius, dialogus su vaikais, skatina juos dalintis mintimis ir patirtimis. Taip grupėje sukuriamas pasitikėjimą kelianti aplinka. Taip pat yra atsižvelgiama į šiuolaikiškas edukacines

priemonės. Visi žaislai, medžiagos yra atitinkamai parinktos, kad skatintų vaikų susidomėjimą, atitiktų vaikų interesus ir pažinimo procesus. Sėkmingai organizuota ugdymosi aplinka ikimokykliniame ugdyme padeda vaikams visapusiškai vystytis, ugdyti jų kūrybiškumą, smalsumą, socialinius ir emocinius įgūdžius bei ugdymosi džiaugsmą.

Ugdymo turinys įgyvendinamas ir parenkamas atsižvelgiant į grupę lankančių vaikų amžių, poreikius, gebėjimus, bei pritaikomas gabiams ir specialiųjų ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams. Specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams taikomi tie patys žingsniai, tik vaikas jų siekia savo tempu, pagal savo galimybes.

Laikomasi požiūrio, kad kokybiškai ugdomas vaikas savo individualiu tempu žingsnis po žingsnio įgyja numatytas žinias, gebėjimus, nuostatas.

Ugdymo turinys - tai tik orientyras, leidžiantis mokytojui kūrybiškai, nevaržomai organizuoti veiklą, ją koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko patirtį, individualumą.

Įvairi vaikų veikla yra pagrindinė ugdymo(si) forma:

- Visos grupės veikla (ryto ratas, žaidimai, muzikos ir kūno kultūros veiklos, varžybos, išvykos, renginiai, šventės);
- Veikla grupelėse (žaidimai, diskusijos, tyrinėjimai, kalbos lavinimas);
- Individuali veikla (individualių gebėjimų lavinimo užsiėmimai, individualus bendravimas su švietimo pagalbos specialistais, savarankiška vaiko veikla ir žaidimai).

Orientacinės temos parinktos, atsižvelgiant į metų laikus, tradicinius renginius ir šventes, sveikatos saugojimo ir socialinių gebėjimų pažinimą.

Darželyje ugdymo turinio išdėstymas neapsiriboja tik pamokomis, tai taip pat apima kasdienes veiklas, kurių metu vaikai ugdomi įvairiose srityse. Pedagogai stengiasi sukurti tokią ugdymo aplinką, kurioje vaikai galėtų tobulėti ir augti tiek fiziškai, tiek psichologiškai.

- **Dienos planavimas ir veiklos** – kasdien darželyje yra numatoma įvairių veiklų, kurios apima įvairias ugdymo sritis. Tai gali būti rytiniai žaidimai, meniniai užsiėmimai, muzika, judrieji žaidimai, kurie ne tik moko vaikus, bet ir suteikia galimybę išreikšti savo kūrybiškumą. Pavyzdžiui, po pietų vaikai gali užsiimti kūrybiniais užsiėmimais, piešimu, lipdymu, kurdami pasakas, taip lavindami savo vaizduotę ir motoriką.

- **Sezoniškumas ir temų integracija** - darželiuose labai svarbu į ugdymo turinį įtraukti sezoniškus aspektus. Kiekvieną metų laiką pedagogai pritaiko ugdymo turiniui, kad jis atitiktų gamtos ciklus ir šventes. Pavyzdžiui, rudenį vaikai gali mokytis apie medžių lapus, jų spalvas ir formas, taip pat dalyvauti rudens gėrybių šventėje. Pavasarį ugdymo turinys gali apimti gamtos atgimimo procesus, augalų sodinimą ir stebėjimą.

Kitos ugdymo turinio pristatymo galimybės:

- temos pagal vaikų pasiūlytas idėjas;
- temos pagal kasdieninio gyvenimo aktualijas;
- temos pagal iškilusias problemas;
- temos apie mūsų namus, kaimą, mokyklą, Sidabravo miestelį;
- įvairūs projektai.

Ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) turinys sudarytas atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis.

1. Besirūpinantis savimi ir kitais

Pasiekimų sritis KASDIENIO GYVENIMO ĮGŪDŽIAI. TYRINĖJIMAS.	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai valgo, rūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. <u>Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos</u> Vaikai ruošia gimtadienio ar pietų stalą iš paruoštų stalo serviravimo reikmenų	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> • Suaugusiojo padedamas ruošia maistą: tepa, mirko, dėlioja. Pradeda tinkamai naudotis stalo įrankiais. • Suaugusiojo padedamas naudojami tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. • Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradeda laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėse. <u>Vaiko amžius: 4-6 metai.</u> • Išvardina, ką reikia valgyti, kad būtų sveikas, išvardina kas yra sveikas / nesveikas maistas. Valgo savarankiškai, tvarkingai. • Taisyklingai plaunasi rankas. Atsižvelgdamas į tai ar jam šilta ar šalta, nusirengia ar apsirengia drabužius. • Rūpinasi savo asmeniniais ir bendrais grupės daiktais: padeda į vietą, saugo. • Savarankiškai ar priminus laikosi sutartų saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme, išvykose. Žino ir paaiškina saugaus taisykles: elgesio gatvėje, su nepažįstamais žmonėmis, elektriniais prietaisais, aštriais daiktais ir sveikatai pavojingomis medžiagomis. Įvardina aplinkoje esančias nesaugias vietas. Paaiškina, kokių profesijų žmonės gali padėti ištikus nelaimei ir žino pagalbos telefono numerį. • Žino, kad jo kūnas priklauso tik jam, sako „stop“, „ne“ reaguodamas į jo privatumą pažeidžiantį elgesį.	• Su sveiku maistu susipažįsta valgydami drauge su mokytoju ir kitais vaikais, girdėdami mokytojų ir sveikatos specialisto aiškinimus, žiūrinėdami korteles, piešinius, knygeles. • Matydami estetiškai patiektą patiekalą ir jį skanaudami bei nuolat girdėdami vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, vaikai pildo žodyną. Grupėje įrengtoje „virtuvėlėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo, kavinės žaidimus. • Aiškinasi apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudinga sveikatai; tyrinėja sveiko maisto piramidę; patys vieni kitiems argumentuotai aiškina, kuris maistas palankus sveikatai, o kuris – ne. Žaisdami imituoja maisto gaminimo procesus, dėlioja maisto piramidę. • Mokosi padengti stalą, laikosi elgesio taisyklių prie stalo. Vaidmenų žaidimų metu vaikai maitina lėles ar draugus, serviruoja ir puošia stalą. • Klausosi skaitomų tekstų ir pasakojimų apie tai, kodėl svarbu tausoti maistą, jo nešvaistyti, tyrinėja maisto kelią iki mūsų stalo. • Išbandydami sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. Atlikdami kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek ir emocijas ar mintis.

2. Pasitikintis

Pasiekimų sritis SAVIREGULIACIJA, SAVIKONTROLĖ. TYRINĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Miegamajame vaikai randa multisensorinių šviečiančių ir garsinių priemonių tyrinėjimui; pagalvėles, kilimėlius, korteles nusiramavimo būdo įvardinimui.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai</u> •Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. •Pradedą laikytis jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų.	•Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinauam, nuraminauam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos; •Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> •Pats taiko įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. •Siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas; vienas ir kartu su kitais ieško taikių išeikių, kad neskaudintų kitų. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį. •Supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	•Patys pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus per įvairias veiklas sužinotus būdus (suskaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausti ramios muzikos, pasikalbėti ir išsiaiškinti ar kt.), padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkti pastangas tinkamam poelgiui. - Pasikeitus dienos ritmui, įvykus netikėtam įvykiui, sulaukus netikėto kito vaiko reagavimo, mokytojo padedami vaikai mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). •Sau kelia paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia, susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Vaikai mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.

Pasiekimų sritis SAVIGARBA, SAVIVOKA.TYRINĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. Ugdymo(si) kontekstai pedagoginės strategijos Mokytojo paruošta kūno muliažų erdvė grupėje.	Vaiko amžius: 2-3 metai •Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako, kiek jam metų. •Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. •Patogiai jaučiasi grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. •Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	•Savo kūno ribas vaikai iki 3 metų pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus; •Savo augimą pajaučia per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamiesi išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrindami anksčiau darytas savo nuotraukas; •Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse; •Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti ir kt. vaikai iki 3 metų mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreikšdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus („ne“), pirmaisiais žodžiais, kai yra jautriai globojami, žaidinami, kalbinami grupės mokytojo, kai jis stengiasi suprasti vaiko poreikių ženklus ir į juos reaguoti, kai įvardija vaiko poreikius ir domėjimosi objektus.
	Vaiko amžius: 4-6 metai •Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Dalinasi stebiniais apie vidinių kūno sistemų veiklos išorinius ženklus (iškvėpiamas oras, širdies plakimas ir kt.). •Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. •Dalyvauja šeimos, grupės ir mokyklos bendruomenės veiklose. Prisideda prie šeimoje, grupėje ar mokykloje priimamų sprendimų. •Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, supranta, kad visi žmonės yra lygūs, pasako keletą šalių panašumų ir skirtumų. Domisi ir dažniausiai laikosi šeimos, grupės, mokyklos, vietinės bendruomenės vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	•Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus, taikydami vaikams skirtas papildytosios realybės technologijas, atlikdami eksperimentus, kurdami modelius, kurie nematoma padaro matomą. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali; •Savo galių pajauta plėtojasi jiems mokantis naujų dalykų, drąsiai imantis naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Žaisdami, kurdami savo augimo laiko juostas, įsitraukdami į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai, talentų šou ir kt.), darydami klaidas ir jas taisydami vaikai plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius. Vaikai tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, piešia ir samprotauja, kaip atrodys užaugę, ko norėtų išmokyti netolimoje ateityje, kuo norėtų tapti tolimoje ateityje.

Pasiekimų sritis EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Ugdymo(si) kontekstai ir strategijos Grupėje randami nepripūsti balionai su nupieštomis emocijomis ir be nupieštų emocijų.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai</u> •Pradedama atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. •Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja (pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs).	•Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baimę) vaikai iki 3 metų išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. Antrais trečiais metais vaikai mokosi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiramino erdvėje kartu su suaugusiuoju, įsitraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas).
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> •Apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. •Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. •Pradedama kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	•Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir vis geriau atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis; •Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių bendraujant atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas.

3. Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei

Pasiekimų sritis SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Ugdymo(si) kontekstai ir strategijos Plėtoti vaikų savivoką ir savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir kontrolę, santykius su suaugusiais ir vaikais, socialinį ir kultūrinį supratingumą.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> •Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. •Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai.	•Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus; •pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami; •natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. Vaikų supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienose grupėje, žaidžiant savo šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> •Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais bei vaikais. Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. •Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo ar kito vaiko nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams, jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. •Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. •Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei.	•Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas; •komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. •paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi išvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti; įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi aktyviais grupės dalyviais, pajausdami demokratiškų santykių vertingumą. Grupelėje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiklą, lyderiauja paeiliui, apsvarto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.

Pasiekimų sritis APLINKOS PAŽINIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose Ugdymo(si) kontekstai ir strategijos Plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai</u> •Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose ir kt. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienes, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę (vyko ilgai ar trumpai). •Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus. Atpažįsta rečiau pasitaikančius gamtos reiškinius (vaivorykštę, perkūniją). •Turėdamas galimybę, renkasi būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais.	•Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Pirmaisiais gyvenimo metais vaikai grupėje esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones; •Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios).
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> •Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas, pasakoja, ką dirba aptariamų profesijų atstovai, kokia jų sukurtų daiktų ir paslaugų vertė, kaip vyksta jų mainai. Samprotauja apie tai, kaip žmonės gyvena, ką dirbo seniau, kokie daiktai buvo naudojami, kaip jie pasikeitė, kaip atrodo dabar. Vartoja savaitės dienų pavadinimus, žodžius praeičiai, dabarčiai, ateičiai apibūdinti. •Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Dalinasi savo žiniomis apie tai, kur gyvena ir kuo minta gyvūnai, kur kokie augalai, grybai auga, kokių sąlygų jiems reikia. Pradeda suprasti Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius. Išvelgia, kaip keičiasi kai kurių gyvūnų ir augalų gyvenimas skirtingais metų laikais. •Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaikškina, kodėl išteklius reikia tausoti. Tyrinėdamas savo šalies ir nutolusių vietovių gyvenamąsias sąlygas, samprotauja apie žmogus ir gamtos ryšį. Pradeda jausti prierašumą artimiausiai socialinei, kultūrinei ir gamtinei aplinkai, išreikšdamas jį veikloje ir kūryboje.	•Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Bando suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Daiktus pažįsta juos stebėdami, sugretindami, palygindami, grupuodami, rikiuodami nuo mažiausio iki didžiausio, komponuodami, konstruodami. Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Nuolatinė veikla su daiktais lavina vaikų gebėjimą koncentruoti žvilgsnį, rankų ir akių koordinaciją; •Tyrinėja, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų ir nuo kitos rūšies daiktų. Apžiūrinėdami iš visų pusių, viršaus, apačios, liesdami, uosdami, vaikai atpažįsta daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Mokytojui padedant, gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos, pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Daiktų dydį vaikai tyrinėja, bandydami apimti delnais, apglėbti, gretindami su savo ūgiu; tyrinėdami ir mokytojo padedami, vaikai susipažįsta su medžiagomis, išsiaiškina, kad jos būna kietos (mediena, popierius, stiklas, plastikas), skystos ir dujinės, tyrinėja jų savybes. Eksperimentuodami su vandeniu, vaikai išsiaiškina, ar kietos medžiagos tirpsta vandenyje, ar galima gauti mišinius. Naudodami „oro gaudykles“, pūsdami per šiaudelį į vandenį, jie aptinka oro buvimo ženklus. Vaikai girdi mokytojo vartojamas tikslas sąvokas ir pamažu plečia sąvokų žodyną.

4. Lanksčiai mąstantis

Pasiekimų sritis MATEMATINIS MĄSTYMAS.	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Grupės aplinkoje sudaro palankias sąlygas naudotis įvairiais skaičiavimo būdais. Domimasi ką vaikai veikė vakar, kalbėdamasi apie tai, kas bus rytoj.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta ir susieja įvairias „matomų skaičių“ išraiškas (rankos pirštai, taškai, brūkšneliai), paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. Palygina du daiktus, besiskiriančius tik ilgiu, mase ar tūriu, veikdamas. Surikiuoja kelių objektų rinkinį pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Tapatina, atrenka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas (vaizdines, garsines, judesio).	• Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą • Natūraliai įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių, neskaičiuodami daiktų („matomi“ skaičiai) • Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. • Natūraliai įsitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10, juos parašo skaitmenimis. Paduoda tikslų daiktų skaičių, kai jų yra daugiau nei 5; pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kelių trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus 7-ių ribose. Žymi, skaičiuoja, vaizduoja duomenis, naudojami grafiniais jų vaizdais sprendamas problemas. Palygina du tris mažai besiskiriančius išmatuojamus dydžius, randa žodžių nedideliu jų skirtumui apibūdinti. Apibūdina, kaip vienas kito atžvilgiu yra išsidėstę matomi daiktai. Kopijuoja, pratęsia, sukuria seką iš dviejų pasikartojančių elementų.	• Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius • Veikdami su daiktais, vaikai mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę • Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas) • Vaikai pastebi daiktų seką eidami į mokyklą, kur nors važiuodami: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. • Darže, šiltnamyje, ant palangės vaikai sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. • Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridedant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. • Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti

Pasiekimų sritis SKAITMENINIS SUMANUMAS.	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminis gebėjimas Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradedą laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	• Žaidžia su įgarsinimo lentele, mokosi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius • Žaidžia, tyrinėja aplinką, domisi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.);
Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų kontekstai Mokytojas stengiasi sužadinti vaiko smalsumą įvairiomis kūrybinėmis užduotimis, įtaigiu pasakojimu, pasitelkdamas skaitmeninį turinį. Ugdymo(si) turinio pajavirinimui naudoja išmaniąsias bitutes ir planšetes. Moko atsakingai naudotis skaitmeninėmis technologijomis, supažindina su realios ir skaitmeninės aplinkos vaizdais. Padeda ieškoti informacijos.	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai.</u> Mokytojo prižiūrimas pasirenka ir naudoja pagal amžių tinkamas interneto svetaines, programėles, kad galėtų atlikti projektines veiklas, kūrybines užduotis. Įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas vaiko gebėjimus atitinkančias skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Domisi kitų ir dalinasi savo sukurtu skaitmeniniu turiniu. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, bandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio (pvz., nuotraukų, piešinių, vaizdo įrašų) saugaus dalinimosi taisykles.	• Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus panaudojant įvairias priemones: knygose, informaciniuose tekstuose, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamiesi gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domisi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradeda suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga • Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). • Žaisdami, tyrinėdami aplinką, vaikai naudojami išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinasi jų veikimo būdą, juos išbando • Naudodami fizines ir skaitmenines priemones, mokosi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus • Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisykles vaikai sužino ir mokosi taikyti jas aptardami su suaugusiuoju • Žaisdami, konstruodami, bando sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Vaikai nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas

Pasiekimų sritis KALBŲ SUPRATIMAS	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi žodiniiais ir nežodiniiais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Mokytojas sudaro palankią aplinką vaikų ir kitų bendruomenės narių bendravimui, skatina pasitikėti savimi vaikus, bendrauti su kitais, reikšti jausmus, mintis žodžiais. Mokytojas planuoja išvykas į biblioteką, skatina dalyvavimą įvairiose projektinėse veiklose, gilinant supratimą apie skirtingas pasaulio šalis.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> Trumpam susikaupia klausydamas, supranta ir reaguoja veiksmų ir ypatybių pavadinimus, 3–4 žodžių sakinius, greitai mokosi naujų žodžių. Reaguoja į išgirstus ritmo darinius, intonavimą, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę. Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta arba prašo paskaityti, geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais. Stengiasi išklausti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, girdėto kūrinio prasmę atskleidžia vaidindamas, žaisdamas ar pasakodamas keletą žodžių.	•Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą. •Vaikai ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. •Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienotvarke susijusius paaiškinimus. •Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose veiklose.
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai.</u> Klausosi draugų ir savo kalbos įrašų; supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinimus, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau	•Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdosi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. •Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. •Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. •Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. •Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.

Pasiekimų sritis KALBINĖ RAIŠKA	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Naudodamas žodines ir nežodines raškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, išsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Kalbų įvairovės ir kultūrinių dialogų kontekstai. Mokytojas organizuoja įvairias kalbines ir žaidybines situacijas, kurios skatina vaikų kalbinę raišką ir tarpusavio bendravimą. Sudaro palankias sąlygas kūrybiniam dialogams, kurių metu ugdoma vaizduotė, skatinamas spontaniškas kalbėjimas. Kalbiniai gebėjimai ugdomi visos dienos metu bendraujant su vaiku, veiklų metu, ar sprendžiant iškilusias situacijas.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, atsako į paprastus klausimus, vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes. Domisi laidomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos; suaugusiojo padedamas kartoja girdėtus eiliuotų tekstų ar dainų fragmentus. Stebi ir mėgdžioja rašančius suaugusiuosius: imituoja, brauko, keverzoja, piešinėja, palikdamas ženklus. <u>Vaiko amžius: 4-6 metai.</u> Atsižvelgdamas į bendravimo tikslą ir situaciją, išsako savo patirtį, norus, svajones, pasiūlymus, svarstymus, aiškinasi, diskutuoja; vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius (sinonimus, antonimus ir kt.); klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, pajautė, sužinojo, sprendžia problemas; tinkamai pradeda, plėtoja, keičia ir baigia pokalbį; bando komunikuoti su kitakalbiu vaiku, suaugusiuoju. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje; keliais būdvardžiais apibūdina istorijų veikėjus; perpasakoja informaciją iš įvairaus žanro knygų. Kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	•Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika, dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose . •Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas, reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška. •Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes. •Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. •Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradiniais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. •Išsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. •Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. •Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.

6. Kūrybingas

Pasiekimų sritis		Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
MENINĖ RAIŠKA. TYRINĖJIMAS.	Pasiekimų žingsniai	
<u>Vertybinė nuostata.</u> Domisi menų kalbomis, Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Lankosi dailės galerijos parodoje.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai.</u> • Žaisdamas su dailės priemonėmis bei skirtingomis medžiagomis, tyrinėja ant paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais spalvomis ir potyriais. Kuria keverzones ar „galvakojus“, lipdinius. • Meninius kūrinius palydi garsais, rankų suplojimais, sava kalba. Pradeda rinktis jam patinkančias raiškos priemones, medžiagas, spalvas. <u>Vaiko amžius: 4-6 metai.</u> • Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, antspaudas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. • Kuria darbus, pasižyminčius fantastinėmis detalėmis, grafiniais ženklais (skaitmenimis, žodžiais, raidėmis, rodyklėmis). Turi išankstinį sumanymą kūriniui ir bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Kartu su kitais kuria bendrus dailės darbus. • Diskutuoja, reiškia nuomonę apie savo, kitų vaikų, menininkų darbus vartodamas žinomas dailės sąvokas. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. Gali išvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta).	• Kiekvienas vaikas intuityviai domisi garsais, bando suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiaušėjimo sąsajas. • Mėgdžiodamas aplinkos garsus, atkartoja toninius ir ritminius darinius, pradeda suprasti dainavimo ir kvėpavimo svarbą, skandavimą derina su judėjimu. • Vaikai stebi ir tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis ar garsinėmis savybėmis. Per ugdymo(si) aplinkos stebėjimą ir tyrinėjimą ima suprasti aplinkos daiktų ir objektų formas, spalvas, dydžius, kontūrus, ant jų krintančią šviesą, šešėlius. • Perpratęs muziką, susitelkia į savo dainavimą, skandavimą, jį derina su kvėpavimu ir judesiais. Vaikas išmoksta įsiklausyti, atlikti muziką. • Sukurtoje muzikinėje aplinkoje vaikai mėgdžioja suaugusiųsius, jų judesius, vokalinę ir artikuliacinę raišką. Žaisdami muzikinius žaidimus, vaikai geriau susitelkia, įsitraukia į muziką, išlaiko ir plėtoja domėjimąsi muzika. • Piešdami ir kurdami su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoja savo grafinę ir spalvinę raišką. • Vaikai atpažįsta teatro meno reiškinius mokykloje ir už jos ribų stebėdami ir dalyvaudami teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.. Drauge su suaugusiaisiais vaikai dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose.

7. Sėkmingai besimokantis

Pasiekimų sritis		Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
KŪRYBIŠKUMAS. PASITIKĖJIMAS	Pasiekimų žingsniai	
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Lauke ir lauko aplinkoje randa daug įvairios gamtinės medžiagos.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai</u> • Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. • Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. • Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	• Taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja teptukais, storais pieštukais, kreidelėmis; • Brauko teptuku popieriuje brėždamas linijas, stampuoja teptuku, pirštu, delnu; • Bando kirpti žirkklėmis, klijuoti, lipia popierių, plėšo popierių skiautelėmis; • Stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas; • Bando mėgdžioti būdingus personažams judesius, žaisdami mėgdžioja gyvūnus, susitapatina su jais.
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> • Domisi, fantazuoja, užduoda klausimus apie kūrybinę veiklą, išbando įvairias naujas kūrybos priemones, būdus, sritis. Savo kūryboje atkartoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. • Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. • Dalinasi savo kūryba artimoje aplinkoje, pasakoja apie kūrybos procesą, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu, pasako, kam skirti jo paties ir kitų žmonių kūrybos rezultatai.	• Tyrinėja kūrybines idėjas, fantazuoja, spontaniškai išbando, atkartoja; • Improvizuoja, komponuoja ir interpretuoja; reflektuoja savo ir kitų kūrybą, pasirenka kūrybinius sprendimus ir juos pritaiko; • Aktyviai reiškia savo idėjas įvairiomis dailės, piešimo priemonėmis; • Piešia individualiai ir bendrai; • Susipažįsta su tapybos technikomis; Išradingai naudoja guašą, akvarelę; • Eksperimentuoja su netradicinėmis tapybos priemonėmis savo idėjoms išreikšti, su įvairiomis lipdymui tinkamomis medžiagomis; • Piešiniuose naudoja regimosios informacijos vaizdus, kerpa pagal kontūrą; • Tyrinėja dailės priemones, pastebi meno kūrinius; • Noriai kaupia potyrius ir išspūdžius; • Intuityviai naudoja liniją, spalvą, formą išgyvenimams ir idėjoms reikšti; • Grožisi savo ir kitų dailės kūryba.

Pasiiekimų sritis	Pasiiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
PROBLEMŲ SPRENDIMŲ TYRINĖJIMAS		
<u>Vertybinė nuostata.</u> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Stalo pradanginimas“, kėdžių trūkumas ir pan.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai</u> •Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika ir kūno kalba parodo suaugusiajam, su kokia problema susidūrė. •Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti ir išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. •Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisto, tobulina sprendimą.	•Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas; •Domisi savimi ir aplinkiniu pasauliu, patys ieško sprendimų, kaip išspręsti nedideles problemas; •Atlieka įvairius nesudėtingus pavidimus, trumpai pasako ką daro, įvairius jausmus, norus ir ketinimus reiškia veiksmais, žodžiais, mimika; •Laikosi nusistovėjusios tvarkos grupėje.
	<u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> •Atpažįsta ir natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. •Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariausi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. •Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	•Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema; •Mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių; •Nepasisėkus bando keletą kartų, ieškodami kitos išeities; •Ieškodami, kaip susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotuoja apie sprendimus, jų pasekmes, pasirenka tinkamiausią sprendimą; •Supranta problemos sudėtingumą. •Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus ir lauko veiklose, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlym us.

Pasiekimų sritis	Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
MOKĖJIMAS MOKYTIS. TYRINĖJIMAS		
<u>Vertybinė nuostata.</u> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <u>Esminiai gebėjimai.</u> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. Ugdymo(si) kontekstai ir pedagoginės strategijos Ant stalo randa maisto produktų, paveikslėlių, indų, įrankius, knygas, planšetes.	<u>Vaiko amžius: 2-3 metai</u> •Trumpam įsitraukia į sudominusią ar savo sumanytą veiklą. •Pasirenka mėgstamą žaislą, meno kūrinį, stengiasi atlikti patinkančią pasirinktą veiklą. •Atidžiai stebi, bando, aiškinasi, klausinėja, kaip kažkas veikia, vyksta. •Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko veikdamas. <u>Vaiko amžius: 4-6 metai</u> •Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, drąsiai kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmolti. •Numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti. Priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją tikslingai atsirenka. •Stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbandydamas įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. •Noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmolti.	•Aktyviai įsitraukia į mokytojo siūlomas judrias veiklas, jei mokytojo kalbą lydi kūno kalba. Stebėdami mokytojo reakcijas – veido motoriką, kūno judesius, balso toną, intonaciją, vaikai pradeda naudoti šias nežodines kalbos priemones komunikuodami su kitais suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Pasitelkdami įvairius ženklus ir gestus, vaikai simboline forma išreiškia mintį, parodo mąstymo būdą mokytojo inicijuojamose mąstyti skatinančiose, fiziškai aktyviose veiklose. •Geba įsitraukti į dominančią veiklą; •Rodo pastangas kryptingai veikti įgyvendinant ketinimą ar tikslą; •Geba stebėti savo ir bendro veikimo pažangą, koreguoti procesą; •Gebėjimas reflektuoti savo veiklos procesą ir rezultata. •Noriai įsitraukia į vaizdinių, garsinių, žodinių, judesio, pojūčių, skirtingų kategorijų objektų sekų AB (BA) kopijavimo, pratęsimo, atkartojimo, atpažinimo veiklas; •Inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

Veiksmingas ikimokyklinis ugdymasis yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą – vaiko asmenybės brandinimą, taip pat į sėkmingą jo ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose pasiekimų srityse. Vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų. Vaiko ugdymosi pasiekimų sričių visuma užtikrina sėkmingą vaiko asmenybės ugdymąsi.

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(-si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimas turi būti atliekamas taip, kad garantuotų psichologinį saugumą, gerą vaiko savijautą, padėtų išgyventi sėkmės jausmą, motyvuotų ugdytis bei įveikti kliūtis.

Vertinimo tikslas – padėti pedagogams ir kitiems ugdymo dalyviams tikslingai stebėti vaikų ugdymo(-si) pasiekimus, pažangą, procesą, atpažinti jų ugdymo(-si) poreikius, kuo kryptingiau pritaikant ikimokyklinio ugdymosi turinį vaikų grupei ir kiekvienam vaikui, garantuojant ugdymo(-si) prieinamumą ir kokybę, užtikrinant tęstinumą bei dermę tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų.

Vaikų ugdymosi pasiekimų vertinimas padeda:

- pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo turimus pasiekimus skirtingose ugdymosi srityse, nustatyti individualų ugdymosi tempą, išsiaiškinti ugdymosi poreikius;
- numatyti tolesnio vaiko ugdymosi rezultatus, atsižvelgiant į jo ugdymosi poreikius, pasiekimus bei daromą pažangą, atrinkti tinkamesnį ugdymo turinį, būdus, priemones, aplinką;
- numatyti, kaip ugdymas bus individualizuojamas, pritaikomas kiekvienam vaikui pagal jo interesus, polinkius, lūkesčius, galimybes, turimą patirtį;
- nuolat stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko, kokius sunkumus patyrė, kaip juos įveikė ir į tai atsižvelgiant koreguoti ugdymo procesą;
- nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas buvo veiksmingas, ar vaikui (vaikų grupei) pavyko pasiekti iki tam tikro laikotarpio numatytų ugdymosi rezultatų;
- atrinkti ir pateikti tėvams (globėjams) aktualią informaciją apie jų vaikų ugdymąsi, motyvuojančią juos aktyviau įsitraukti į vaikų ugdymą įstaigoje;
- pateikti objektyvią informaciją apie vaiko ar vaikų grupės ugdymąsi kitiems specialistams bei įstaigos administracijai.

Vertinimą sudaro:

- vertinimo planavimas;
- informacijos kaupimas ir fiksavimas;
- informacijos analizavimas;
- vertinimo ir informacijos naudojimas ir ugdymo proceso koregavimas.

Vertinant vaiko pasiekimus naudojami trys vertinimo tipai: formuojamasis, diagnostinis ir apibendrinamasis. **Formuojamasis vertinimas yra dominuojantis vertinimas viso ugdymo proceso metu.**

Diagnostinis vertinimas – tai vaikui pažinti ir pirmiesiems jo ugdymosi žingsniams ikimokyklinio ugdymo grupėje numatyti skirtas vaiko žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų vertinimas. Vertinimas atliekamas tada, kai ikimokyklinio ugdymo mokytojas pradeda dirbti su nauja vaikų grupe, kai į vaikų grupę ateina naujokas, kai išryškėja nauji vaikų ugdymosi poreikiai, siekiant pažinti vaikus ir numatyti artimiausius jų ugdymosi žingsnius. Jis taip pat naudojamas aiškinantis, ar pasiekti iškelti vaiko ugdymosi uždaviniai, kokia yra vaiko pažanga per numatytą laikotarpį, kokie individualūs jo ugdymosi poreikiai.

Apibendrinamasis vertinimas – tai vaiko ugdymosi pagal mokyklos Programos dalį (pvz., vie-nerius metus) ar visą Programą (pvz., nuo 3 iki 6 metų) rezultatų įvertinimas. Nustatoma, ko vaikas pasiekė aštuoniolikoje ugdymosi pasiekimų sričių, ar vaiko ugdymosi pasiekimai atitinka mokyklos Programoje numatytus rezultatus, kokia vaiko pažanga, kokios jo stiprybės ir tobulintinos sritys.

Formuojamasis vertinimas – kasdienio vaiko ugdymosi situacijų stebėjimas ir fiksavimas apmąstant, kaip vaikas įsitraukia į veiklą, kaip elgiasi, kas kiekvienam iš jų sekasi, kur reikia pagalbos, kaip vertėtų pakreipti veiklą, kad geriau atitiktų kiekvieno vaiko ugdymosi poreikius, kokie vaikų siūlymai ir t. t. Formuojamasis vertinimas yra procesas, nukreiptas į įrodymų apie mokinio mokymąsi ir išmokimą rinkimą ir jų naudojimą tobulinant mokymą ir mokymąsi. Ugdymosi procese teikiamas abipusis atsakas, grįžtamasis ryšys, informacijos apie mokymosi procesus ir rezultatus rinkimas ir kaupimas, interpretavimas ir naudojimas mokymo ir mokymosi kokybei užtikrinti.

Vaikų pasiekimai vertinami vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos aprašu (2024). Vertinama 18 ugdymo(-si) pasiekimų sričių. Kiekviena ugdymo(-si) sritis vertinama atitinkamu pasiekimų žingsniu. Vaiko pasiekimų žingsniai veda ikimokyklinio ugdymo(-si) rezultato link – šešerių metų vaiko esminių vertybinių nuostatų ir gebėjimų.

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodai: stebėjimas, pokalbiai su vaiku kasdieninėje aplinkoje, vaiko veiklos ir kūrybos produktų analizė, vaiko kalbos bei veiklos garso bei vaizdo įrašai, esant poreikiui atskiros ugdymo srities tyrimai, pokalbiai su vaiko tėvais.

Vertinimo dažnumas, pasiekimų fiksavimo ir pateikimo formos.

Vaiko pažangos kelias ir pasiekimai Programos įgyvendinimo laikotarpiu yra vertinami ir ugdymo(si) pokyčiai fiksuojami nuolat. Remdamasis vaiko pasiekimų įrodymų analize ikimokyklinio ugdymo pedagogas rengia vaiko pasiekimų lenteles (1 priedas), kaupia vaiko pasiekimų aplanką su aprašais. Vertinant individualius vaiko ugdymosi pasiekimus, pasiekimų fiksavimo formą renkasi pedagogas.

Vaiko pažangos matavimo periodas – vieneri mokslo metai. Mokslo metų pradžioje (spalio-lapkričio mėn.) nustatomi turimi vaiko gebėjimai. Mokslo metų pabaigoje (gegužės mėn.) įgyti vaiko gebėjimai. Gebėjimų pokytis per mokslo metus parodo vaiko ugdymosi pažangą.

Įrodymai apie vaikų pasiekimus renkami įvairiais būdais nuolat: stebint ir užrašant, fotografuojant, darant garso ar vaizdo įrašus, kaupiant vaikų darbelius, kalbantis su tėvais, specialistais ir kt. Svarbiausi vaiko pasiekimus atskleidžiantys įrodymai saugomi vaiko pasiekimų aplanke. Į vaiko pasiekimų aplanką dedami tik tie įrodymai, kurie apie vaiko žinias ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas pasako ką nors nauja, t.y. rodo vaiko tobulėjimą, išryškina jo gabumus, interesus, atskleidžia ugdymosi poreikius. Pasiekimų aplankas sudaromas kaip segtuvas.

Mokslo metų pradžioje tėvai (globėjai) supažindinami su vaikų pasiekimų vertinimu, informuojami apie pastebėtus vaiko gebėjimus. Tėvams (globėjams/rūpintojams) individualių pokalbių metu nuolat pateikiama informacija apie vaiko ugdymosi pasiekimus. Mokslo metų pabaigoje tėvai (globėjai/rūpintojai) informuojami apie įgytus vaiko gebėjimus ir ugdymosi pažangą, vaiko stipriąsias puses, ugdymosi poreikius ir tolesnio ugdymo gaires. Iškilus ugdymosi sunkumams, tėvai (globėjai/rūpintojai) informuojami apie įstaigoje teikiamą specialistų pagalbą.

Pedagogas nuolatos atlieka savo darbo refleksiją, kurioje atsispindi, kokie metodai, būdai, priemonės pasiteisino, ką reikėtų keisti, tobulinti.

Sunkumų ugdymosi procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas

Sunkumų ugdymosi procese turinčių vaikų pasiekimų vertinimas atliekamas vadovaujantis aukščiau minimais principais, metodais, naudojant tuos pačius vertinimo instrumentus. Sunkumų turinčių vaikų pasiekimus vertina: pedagogas, specialistai, mokyklos vaiko gerovės komisija.

VI SKYRIUS

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Brandišauskienė, A.; Brėdikytė, M.; Česnavičienė, J.; Sabaliauskienė, R. *Ikimokyklinio ugdymo turinio analizė ir tobulinimo perspektyvos: esminiai radiniai ir rekomendacijos*. Prieiga per internetą: <<https://smsm.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/5/VwmOl7Xovj0.pdf>>.
2. *Ikimokyklinio ugdymo programos gairės. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymas Nr. V-1142*. Vilnius. Prieiga per internetą: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>>.
3. *Ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas įgyvendinančių mokyklų švietimo aprūpinimo standartas. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. V-1374*. Vilnius. Prieiga per internetą: <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/c0411990b27e11efbb3fe9794b4a33e2?jfwid=-14uio1wicc>>.
4. *Universalaus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai*. Europos socialinio fondo agentūra, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, 2023. Prieiga per internetą: <<https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires-1.pdf>>.

_____ pasiekimų ir pažangos vertinimas (pagal žingsnius)

<i>Ugdymo(si) pasiekimų sritys</i>	<i>Žingsnis</i>	
	<i>Ruduo</i>	<i>Pavasaris</i>
1. Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai.		
2. Fizinis aktyvumas.		
3. Emocijų suvokimas ir raiška.		
4. Savireguliacija ir savikontrolė.		
5. Savivoka ir savigarba.		
6. Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.		
7. Aplinkos pažinimas		
8. Matematinis mąstymas.		
9. Skaitmeninis sumanumas.		
10. Kalbų supratimas.		
11. Kalbinė raiška.		
12. Estetinis suvokimas.		
13. Meninė raiška.		
14. Kūrybiškumas.		
15. Tyrinėjimas.		
16. Problemų sprendimas.		
17. Gebėjimas žaisti.		
18. Mokėjimas mokytis.		

Vertino:

(mokytojo vardas, pavardė)